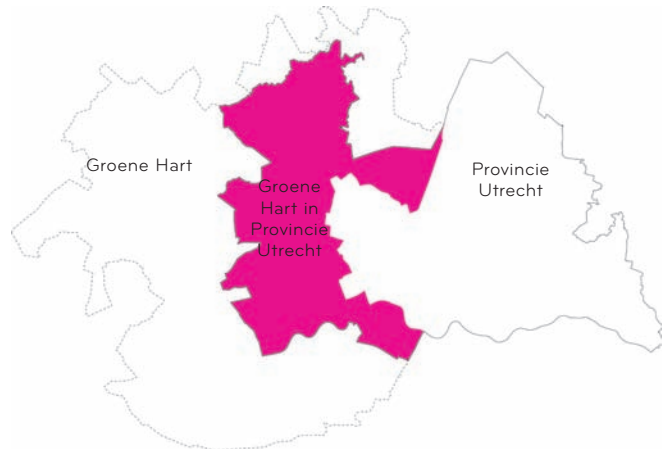

5. KERNKWALITEITEN IN HOOFDLIJNEN

In de Nota Ruimte van het ministerie van VROM zijn de kernkwaliteiten voor de verschillende Nationale Landschappen benoemd. Elke provincie heeft de opdracht gekregen deze kernkwaliteiten voor haar Nationale Landschappen nader uit te werken. Voor het Groene Hart heeft de provincie Utrecht, samen met Noord- en Zuid-Holland, in de Voorloper Groene Hart 2009-2020 een vertaalslag gegeven aan de kernkwaliteiten van het Groene Hart. In deze Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen werkt de provincie Utrecht deze kernkwaliteiten uit.

Volgens de Nota Ruimte bestaat het Nationaal Landschap Groene Hart uit drie met elkaar samenhangende deelgebieden, met elk hun eigen kernkwaliteiten.

- Hollands-Utrechts veenweidegebied:
 - grote mate van openheid
 - veenweidekarakter
 - strokenverkaveling met hoog percentage water-land
- de waarden (Alblasserwaard, Krimpenerwaard, Lopikerwaard):
 - grote mate van openheid
 - verkavelingspatroon
 - groen karakter door beplante dijken en kaden

- de plassen (met name Vinkeveense, Loosdrechtse, Nieuwkoopse en Reeuwijkse plassen):
 - besloten oeverwal met veel buitenplaatsen
 - open veenplassen
 - veenweidekarakter

Daarbij wordt de volgende toelichting gegeven: "Het polderlandschap is doorsneden door rivieren die de ontginningen in afzonderlijke eenheden verdelen. De langgerekte smalle weidepercelen die samen open ruimten vormen, worden omzoomd door waterlopen, lintdorpen en, vaak met bomen en struiken begroeide, dijken en kaden. Als totaal komt het gebied groots en open over. In deze open ruimte is water dominant aanwezig in de hoge slootwaterstanden en de uitgestrekte plassengebieden."

Bijzonder is bovendien dat in het noordelijke en oostelijke deel van het Groene Hart belangrijke cultuurhistorische waarden liggen van respectievelijk de Stelling van Amsterdam (opgenomen op de UNESCO-lijst van werelderfgoed) en de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

De kernkwaliteiten zijn door de drie Groene Hart-provincies samen uitgewerkt in de "Voorloper Groene Hart 2009-2020". De Voorloper stelt dat openheid en (veen)weidekarakter (inclusief de strokenverkaveling, lintbebouwing etc.) de belangrijke kwaliteiten van het Nationaal Landschap zijn. De overige kernkwaliteiten die de Nota Ruimte onderscheidt, kunnen hieronder worden gevat. De Groene Hartprovincies vinden dit echter niet voldoende om het unieke onderscheidende karakter van het Groene Hart te vatten. Zij voegen daarom de kernkwaliteiten 'rust en stilte' en 'landschappelijke diversiteit' toe. De Voorloper geeft de volgende toelichting op de vier kernkwaliteiten.

1. LANDSCHAPPELIJKE DIVERSITEIT

Landschappelijke diversiteit is een belangrijke belevingswaarde die ook bepaald wordt door de andere kernkwaliteiten. De zichtbare contrasten tussen de verschillende landschappen spreken tot de verbeelding. Landschappelijk gezien behoort het Groene Hart tot de meest diverse van de twintig Nationale Landschappen. De diversiteit ontstaat door contrasten tussen open-dicht, rust-drukke, groot-klein, droog-nat, bebouwd-onbebouwd en hoog-laag. De beleving van diversiteit wordt versterkt door kleinschalige elementen en structuren (sloten, dijken, molens) en grootschalige structuren (waterlinies, bebouwingslinten, droogmakerijen

etc.). Diversiteit biedt inwoner en bezoeker de keuzemogelijkheid om te verblijven of te recreëren in een rustige of juist een dynamische omgeving.

2. (VEEN)WEIDEKARAKTER (INCL. STROKEN-VERKAVELING, LINTBEOUWING, ETC.)

De (veen)weidegebieden in het Groene Hart zijn het meest kenmerkend voor dit Nationaal Landschap. Ze bestaan al duizend jaar en zijn ontstaan op basis van menselijke ingrepen in de fysieke ondergrond en waterhuishouding. Karakteristiek voor de (veen)weidegebieden zijn de verschillende verkavelingspatronen met smalle kavels en veel sloten en de aanwezigheid van kaden, dijkjes, lintdorpen, oude dorpskernen, kronkelende veenriviertjes, openheid, vee, (weide)vogels, rietlanden en moerassige delen. De veenweidegebieden zijn, ook op Europees niveau, de best bewaarde cultuurlandschappen die ingericht zijn voor de landbouw.

3. OPENHEID

Openheid wordt vooral als 'zicht' gedefinieerd. De mate van openheid in een gebied wordt bepaald door maat en schaal van het betreffende gebied, door elementen in en de randen van het gebied. Openheid is dus meer dan een groot leeg weidegebied of een open watervlakte. Door toevoeging van meer grootschalige bebouwing, windmolens en boselementen kan het gevoel van openheid snel worden aangetast. Openheid is een kwetsbare kernkwaliteit. De openheid van grote delen van het Groene Hart is een schaars goed in de volle Randstad. Inwoners van de Randstad hebben behoefte aan deze openheid, als contrast tot de bebouwde rand er omheen.

1. LANDSCHAPPELIJKE DIVERSITEIT

De verschillende landschappen, met zichtbare contrasten, spreken tot de verbeelding en zijn een belangrijke belevingswaarde van het Groene Hart.

2. (VEEN)WEIDEKARAKTER

Deze kwaliteit is het meest kenmerkend voor het Groene Hart. Karakteristiek is de smalle verkaveling met veel sloten, kaden, dijkjes, lintdorpen, oude dorpskernen, kronkelende veenriviertjes, openheid, vee, (weide)vogels, rietlanden en moerassige delen.

3. OPENHEID

Openheid wordt vooral als 'zicht' gedefinieerd. Ze is meer dan een grote lege ruimte en wordt bepaald door (1) maat en schaal van het betreffende gebied, (2) elementen in het gebied en (3) randen van gebied.

4. RUST & STILTE

Rust en stilte vormen een belangrijke gevoelswaarde, vooral in contrast met het drukke leven in de stad. Ze zijn nauw gerelateerd aan de openheid en het veenweidekarakter.

4. RUST & STILTE

Deze kernkwaliteit is een belangrijke gevoelswaarde van het Groene Hart. Zij is nauw gerelateerd aan openheid en (veen) weidekarakter. Mensen komen naar het gebied om te 'onthaasten'. Het vormt een belangrijk contrast met het leven in de stad. Het kent een grote waardering en is van belang voor een goed en gezond woon- en vestigingsklimaat.

Ook in het Groene Hart hebben openheid en rust en stilte een 'nachtelijke kant'. De hemelhelderheid in het Groene Hart kent een groot verloop van de donkerte in de Lopikerwaard tot de oplichtende hemel nabij Utrecht, Maarssen, Woerden en Mijdrecht.